

HÄTÄKESKUSTOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Yleistä hätäkeskusuudistuksesta

Valtioneuvoston 4.12.2007 eduskunnalle antaman selonteon mukaan hätäkeskustoimintaa tulee kehittää ja toiminnan tuottavuutta lisätä Hätäkeskuslaitoksen rakenteita uudistamalla. Sisäasiainministeriö asetti 15.5.2009 hätäkeskustoiminnan kehittämistä varten hanketyöryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella ehdotus uudeksi hätäkeskustoiminnan aluejaoksi.

Työryhmän asettamisen taustalla oli sisäasiainministeriön hätäkeskustoiminnan strategiatyöryhmän 17.3.2009 luovuttama loppuraportti, jonka mukaan hätäkeskusten aluejaon kehittämisessä keskeisiä tavoitteita ovat muun muassa keskusten lukumäärän vähentäminen, hätäkeskusten toimintamallien uudistaminen ja yhtenäistäminen valtakunnallisesti, hätäkeskustoiminnan sopeuttaminen väheneviin resursseihin sekä väestön ja viranomaisten palveluodotuksiin vastaaminen.

Tavoitteet uudistamiselle

Nykyinen valtion hoitama hätäkeskustoiminta aloitettiin vuosien 2001 - 2005 aikana, jolloin pelastustoimen hätäkeskukset ja poliisin hälytyskeskukset sekä sosiaali- ja terveystoimen kiireellisten ilmoitusten vastaanotto yhdistettiin 15 valtion ylläpitämään hätäkeskukseen. (Luonnos HE 18.6.2009)

Hätäkeskustoimintaa ja lainsäädäntöä kehitetään toimintaympäristön muutosten edellyttämällä tavalla. Hätäkeskustoimintaan liittyviä ja hätäkeskuslaitoksen toimintatapoja uudistetaan ja tehdään mahdolliseksi hätäkeskusten verkottaminen tietojärjestelmän avulla siten, että ne voivat varmistaa toistensa toimintaa ruuhkatilanteissa. Laitoksen johto- ja ohjaussuhteita selkeytetään ja niistä säädetään lailla nykyistä kattavammin ja täsmällisemmin. Hätäkeskuspalveluita annettaessa toiminnan virka-alue olisi koko maa. Hätäkeskuslaitoksen ja laitoksen henkilöstön tehtäviä sekä myös yhteistyöviranomaisten tehtäviä suhteessa hätäkeskuslaitokseen tarkennetaan. Laitoksen henkilöstön asemaa yhtenäistetään ja virkojen kelpoisuusvaatimuksia tarkistetaan. (Sisäasiainministeriö)

Hätäkeskustoiminnan uudistusta valmistelleen aluejakotyöryhmän toimeksiannossa hätäkeskustoiminnan kehittämistä pidettiin kiireellisenä tehtävänä. Tämän vuoksi on perusteltua, että aluejakopäätös tehdään nykyisen hätäkeskuslainsäädännön mukaisesti ja valtioneuvoston päätöksellä. Toimeksiantona oli tehdä esitys valtakunnan alueen jakamisesta uudelleen tarkoituksenmukaisella tavalla. Peruslähtökohtana työryhmässä pidettiin sitä, että toteutettava aluejakomuutos ei vaaranna hätäkeskustoiminnan palvelutasoa. Muun muassa kaksikielinen palvelu turvataan ja hälytystoiminnan nopeutta parannetaan. Työryhmä oli yksimielinen siitä, että keskeisten Hätäkeskuslaitoksen yhteistyöviranomaisten omista aluejaoista ei tule ilman vahvoja perusteita poiketa hätäkeskustoimialueita määriteltäessä. (Sisäasiainministeriön julkaisu 28/2009, aluejakotyöryhmän loppuraportti 8.9.2009)

Hätäkeskustoiminnan kehittämisen, aluejakotyöryhmän loppuraportissa 8.9.2009 työryhmä esittää seuraavaa:

- 1) Uudenmaan alue muodostaa siirtymäkauden jälkeen yhden hätäkeskusalueen.
- 2) Uudenmaan ulkopuolella Suomi jaetaan enintään viiteen väestömäärältään mahdollisimman tasakokoiseen hätäkeskusalueeseen. Hätäkeskuslain 5§:n 1 momentin mukaisesti valtioneuvosto tekee päätöksen hätäkeskusalueista, minkä jälkeen sisäasiainministeriö tekee päätöksen hätäkeskuslain 5§:n 2 momentin mukaisesti hätäkeskusten sijainnista hätäkeskusalueilla. Nämä päätökset tehdään mahdollisimman pian, kuitenkin vuoden 2009 kuluessa.
- 3) Uusien hätäkeskusalueiden käyttöönotto tapahtuu valtioneuvoston päätöksen mukaisesti. Ne muuttuisivat uuden hätäkeskuslainsäädännön mukaisiksi toimialueiksi uudistetun lainsäädännön tullessa voimaan.
- 4) Hätäkeskustoiminnan rakenteellinen uudistaminen tulisi työryhmän mielestä käynnistää välittömästi valtioneuvoston päätöksen jälkeen. Siirtymäkausi jatkuu vuoden 2015 loppuun, ellei tästä poikkeamiseen ole erityisiä perusteita.
- 5) Siirtymäkauden aikana nykyiset hätäkeskukset jatkaisivat hätäilmoitusten vastaanottoa, ellei uudistuksen toimeenpanoa jollakin alueella ole perusteltua toteuttaa aikaisemmin.

Taustaa lainsäädännöstä

Keskeiset hätäkeskustoimintaa koskevat säädökset ovat hätäkeskuslaki (157/2000) ja valtioneuvoston asetus hätäkeskuslaitoksesta (990/2000), jäljempänä hätäkeskusasetus. Hätäkeskuslainsäädäntöä ollaan parhaillaan uudistamassa ja tavoitteena on säätää laki hätäkeskustoiminnasta, joka korvaisi nykyisen hätäkeskuslain, ja lainvalmistelun yhteydessä uudistetaan myös valtioneuvoston asetus hätäkeskuslaitoksesta.

Hätäkeskuslainsäädännön uudistamishankkeen toimikausi on 29.8.2008 -1.12.2009. Uusi laki on tarkoitus saattaa voimaan vuonna 2010. (Sisäasiainministeriö, valmisteilla)

Kouvola hätäkeskuksen sijaintipaikkana uudessa toimialuejaossa

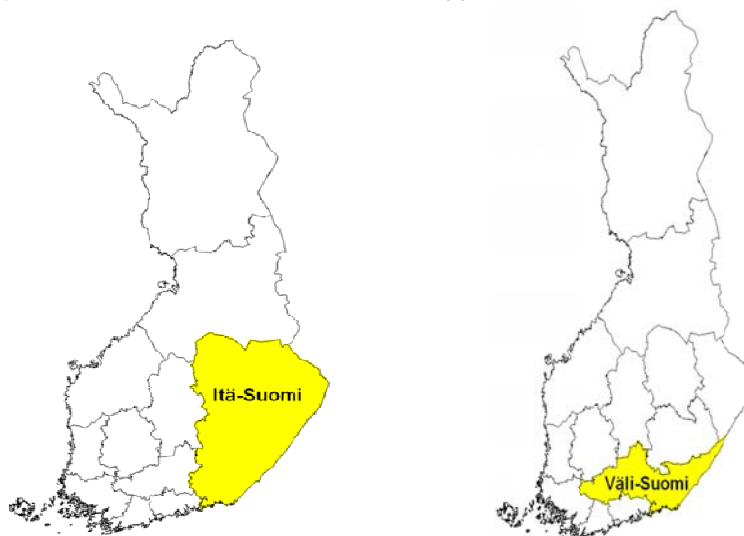
Aluetyöryhmä on esittänyt loppuraportissaan, että Suomi jaettaisiin enintään kuuteen hätäkeskustoimialueeseen ja että muodostettavat alueet tulee olla väestömäärältään tasakokoisia, vähintään 650 – 700 000 asukasta.

Kouvolan kaupunki esittää yhdeksi uudeksi hätäkeskustoimialueeksi kahta eri vaihtoehtoista aluejakomallia. Molemmissa vaihtoehtoissa muodostuisi yksi hätäkeskustoimialue, jossa aluemallissa nykyinen Kaakkois-Suomen hätäkeskus Kouvola toimisi sen tulevana toimipisteenä.

- **Itä-Suomen alue**, joka muodostuisi Kaakkois-Suomen, Etelä-Savon, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan nykyisistä hätäkeskusalueista. (väestömäärä noin 890 000 asukasta)
- **Väli-Suomen alue**, joka muodostuisi Kaakkois-Suomen ja Hämeen hätäkeskusalueista. (väestömäärä noin 690 000).

Molemmissa vaihtoehtoisissa aluejakomalleissa ja Kouvola toteutuvat pääosiltaan myös aluejakotyöryhmän loppuraportissa esitetyt kriteerit, jotka tulee huomioida alueita muodostettaessa:

- Yhteistyöviranomaisten nykyisiä aluerajoja ei rikota
- Olemassa olevat tilat hyödynnetään
- Hätäkeskus on riittävän tasoissa suojatiloissa
- Alueiden tulee olla viranomaisten operatiivisen toiminnan kannalta vertailukelpoisia
- Aluejaossa tulee huomioida kaksikielisyys

Kuva 1. Hätäkeskustoimialuejako – Vaihtoehtoiset aluejakomallit

Kouvolan vahvuudet hätäkeskustoiminnalle

Kouvolan kaupunkia ja Kaakkois-Suomen hätäkeskusta yhdeksi toimipaikaksi uudessa hätäkeskustoimialuejaossa puoltavat seuraavat toiminnalliset seikat ja vahvuudet:

- Yhteistyöviranomaisten rajat toteutuvat vaihtoehdossa hyvin.
- Kaakkois-Suomen hätäkeskuksen toimitila sijaitsee jo tällä hetkellä poliisin ja pelastusviranomaisten kanssa lähes samalla tontilla.
- Kaakkois-Suomen hätäkeskuksella on nykyisistä hätäkeskuksista parhaat tilat (rakenteelliset suojausvaatimukset täyttävä), jotka ovat helposti laajennettavissa ilman rakennustöitä viereisiin olemassa oleviin valtion omistamiin (Senaatti-kiinteistöt) samantasoiisiin suojatiloihin.
- Toistaiseksi voimassa oleva vuokra-sopimus on voimassa 31.1.2018.
- Kouvolan kaupungin johtokeskus sijaitsee vuokratiloissa Kaakkois-Suomen hätäkeskuksen kanssa samoissa suojatiloissa. Kaupungin johtokeskustiloja voidaan helposti käyttää hyväksi, jos laajennustarvetta ilmenee.
- Uudella Kouvolalla on omistuksessaan entisen Kuusankosken kaupungin poikkeusolojen johtokeskus, joita tiloja voidaan myös hyödyntää. Johtokeskuksesta on jokahetkinen viestiyhteysvalmius kuin myös ATK -valmius kaupungin omalle verkolle.
- Kaakkois-Suomen alueella on kaikki mahdollinen viranomaistoiminta:
 - Meri- ja sisävesien laivaliikenteeseen liittyvät toiminnot
 - Itärajan myötä lähialueyhteistyö Venäjä ja Viro
 - Lentokentät (Lappeenranta, Utti)
 - Rajavartiolaitoksen maa- ja meritoiminta
 - Puolustusvoimien keskittymä
 - Kaksikielisyyden lisäksi venäjänkielen asema on kovassa nousussa Kaakkois-Suomen alueella
 - Itä-Suomen sotilasläänin alue yhtenevä lukuun ottamatta Pohjois-Savon aluetta
- Kaupungin sijainti on kulkuyhteyksien osalta hyvä alan toimintapisteisiin:
 - pääkaupunkiseutu junalla 1 h 23 min
 - Helsinki-Vantaan lentoasema, autolla 1 h 20 min (junalla Tikkurilan asemalta bussiyhteys) lisäksi myös suorat linja-autoyhteydet
 - Pelastusopisto Kuopio, junalla 2 h 50 min
 - Hätäkeskusyksikkö Pori, autolla 3 h 50 min, junalla 4 h 30 min
 - Poliisiammattikorkeakoulu Tampere, junalla 2 h 30 min
- Asuinympäristö on viihtyisä, vesistörikas ja tarjoaa runsaasti erilaisia asumis- ja vapaa-ajan mahdollisuuksia sekä palveluja.

Julkisen sektorin ja viranomaistoiminnan vahvuudet

Kouvolalla on vahva asema valtion hallinnon alueellisena keskuksena, entisenä Kymen läänin pääkaupunkina sekä Kaakkoisen Suomen kaupan, palvelujen ja logistiikan keskittymänä. Kouvolan verkottunutta osaamispääomaa voidaan hyödyntää hätäkeskustoiminnassa. Kouvolan seudulla on viimeaikaista kokemusta alueellistamishankkeista, kun Poliisin tekniikkakeskus ja Puolustusvoimien esikuntia sijoitettiin alueelle.

Kouvolan kaupungilla on Safety Community- status, johon liitetään turvallisuuden tutkimus- ja koulutustoimintaa, työpaikat ja liiketoiminnat. Turvallisuustoimintojen kehittämisellä on merkittävä rooli kaupungin strategiassa.

Merkittävimmät Kymenlaakson julkisen sektorin toimijat sijaitsevat Kouvolaassa:

Etelä-Suomen lääninhallitus: Kouvolan alueellinen palveluyksikkö

Kaakkois-Suomen TE-keskus (Kouvola)

Kaakkois-Suomen ympäristökeskus (Kouvola)

Tiehallinto: Kaakkois-Suomen tiepiiri (Kouvola /tieliikennetelematiikkaryhmä)

Kaakkois-Suomen metsäkeskus (päätoimipaikka Kotkassa)

Kaakkois-Suomen maanmittauslaitos (Kouvola / Lappeenranta)

Verohallinto: Kaakkois-Suomen verovirasto

Oikeuslaitoksen yksiköt: Kotkan käräjäoikeus, Kouvolan käräjäoikeus, Kouvolan hallinto-oikeus ja Kouvolan hovioikeus

Valtion muu aluehallinto: maistraatit, Kymenlaakson poliisilaitos, keskusrikospoliisin ja liikkuvan poliisin yksiköt, Poliisin tekniikkakeskus, KELA, Työ- ja elinkeinotoimisto

Aluehallintouudistuksen (ALKU-hanke) myötä valtion palveluita yhdistetään myös Kaakkois-Suomessa. Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen eli ELYyn kuuluvat TE-keskuksen, alueellisen ympäristökeskuksen ja tiepiirin nykyiset tehtävät pääosiltaan sekä joitakin lääninhallituksen tehtäviä. Uusi ELY tulee sijoittumaan Kouvolaan ja siitä tulee noin 260 henkilön virasto.

Kymenlaakso profiloituu turvallisuusklusterimaakuntana

Kymenlaakson maakunnan ja koko Kaakkois-Suomen profiloituminen logistiikka-alueena on synnyttänyt uutta osaamista myös turvallisuuskysymyksissä käytännönkysymysten, koulutuksen sekä tutkimus- ja kehitystoiminnan kautta. Kymenlaakson maakunnan linjaukset turvallisuusklusterin kehittämiselle kulkevat rinnan niin klusterin toimijoiden, T&K- toimintojen kuin logistiikkaklusterin vahvistamisen kanssa. Turvallisuusklusterin kehittäminen on maakunnalle strateginen painopiste, joka puoltaa hätäkeskuslaitoksen hätäkeskuksen sijoittamista alueelle:

- Kymenlaakson maakuntasuunnitelmassa 2005 – 2015 yksi kuudesta kehittämistyön painopisteistä on turvallisuusklusterin muodostaminen.
- Kouvolan seudun elinkeinostrategiassa yhtenä viidestä seudun kehittämisen keihäänkärjestä on turvallisuusklusteri.
- Kymenlaakson korkeakouluverkoston aluestrategiassa vuosille 2006–2010 Kymenlaakson turvallisuusklusterin kehittäminen on yksi kolmesta tärkeimmästä kehityshankkeesta.

Maakunnassa vaikuttaa laaja turvallisuusalan toimijoiden joukko

Turvallisuusklusterin viranomaistoimijoiksi voidaan määritellä puolustusvoimien yksiköt Itä-Suomen sotilasläänin esikunta (Kouvola), Maavoimien materiaali-laitoksen esikunnan alainen huoltorykmentti (Kouvola), Karjalan Prikaati (Vekaranjärvi), Utin Jääkäriykmentti, RUK Haminassa sekä Suomenlahden Meripuolustusalue (Kotkan Rannikkopataljoona). Alueella toimii myös Kaakkois-Suomen rajavartiosto (Virolahden rajavartioalue) ja Suomenlahden merivartiosto (Kotkan merivartioalue), Itäinen tullipiiri (Hamina, Kotka, Kouvola ja Vaalimaa), Kymenlaakson poliisilaitos ja Keskusrikospoliisin ja Liikkuvan poliisin yksiköt sekä Kaakkois-Suomen ympäristökeskus (Kouvola).

Vahva perinne ja suuri volyyymi vaarallisten kuljetusten järjestämisessä ovat synnyttäneet alueelle ainutlaatuista asiantuntemusta liikenteen turvallisuus- ja ympäristökysymyksissä (VR Cargo, kuljetusyrittäjät, Ympäristökeskus). Myös alueen satamat ovat vahvoja käytännön turvallisuustoimien asiantuntijoita ja kehittäjiä.

Merenkulun turvallisuus on alueella kehittämistyön fokuksessa; Kotka on tänä päivänä meriliikenteen turvallisuuden edelläkävijä Suomessa. Meri- ja satamatoimintojen turvallisuustoimintojen mallien testaus sijaitsee Kotkassa, jonne on sijoitettu maassamme ainutlaatuiset simulaattorit:

- Kemikaali- ja öljyterminaalisisimulaattorit, joilla harjoitellaan satamien terminaali-toimintaa,
- Konttinosturisisimulaattori (2. toisella aste EKAMI), tarjoaa koulutuspalveluita esimerkiksi terminaalioperaattoreille
- Tankkilaivasimulaattori, jolla harjoitellaan purkua, lastausta kemikaaleille ja öljyille
- Kriisisimulaattori pelastustoimen käyttöön (öljyvahingot: yhteiset harjoitukset Itämeren maiden kanssa)

Kouvolan kaupunki pitää tärkeänä, että Sisäasiainministeriö omilla toimenpiteillään tukee PARAS -uudistuksen täytäntöönpanoa ja päättää hätäkeskusuudistuksen uudessa toimialuejakomallissa säilyttää toimipaikan Kouvolaan. Edellä mainitut toiminnot ja palvelut tukevat osaltaan hätäkeskuksen sijoittamista Kouvolaan.